

ROVI
SPROM:
MOR:

AB

44 $\frac{7}{2,4}$

diese Aug. 00
(Ed. 11 = Kc 366)

De.

3

MEMORIALE
DEFINITIONUM
JURIDICARUM,

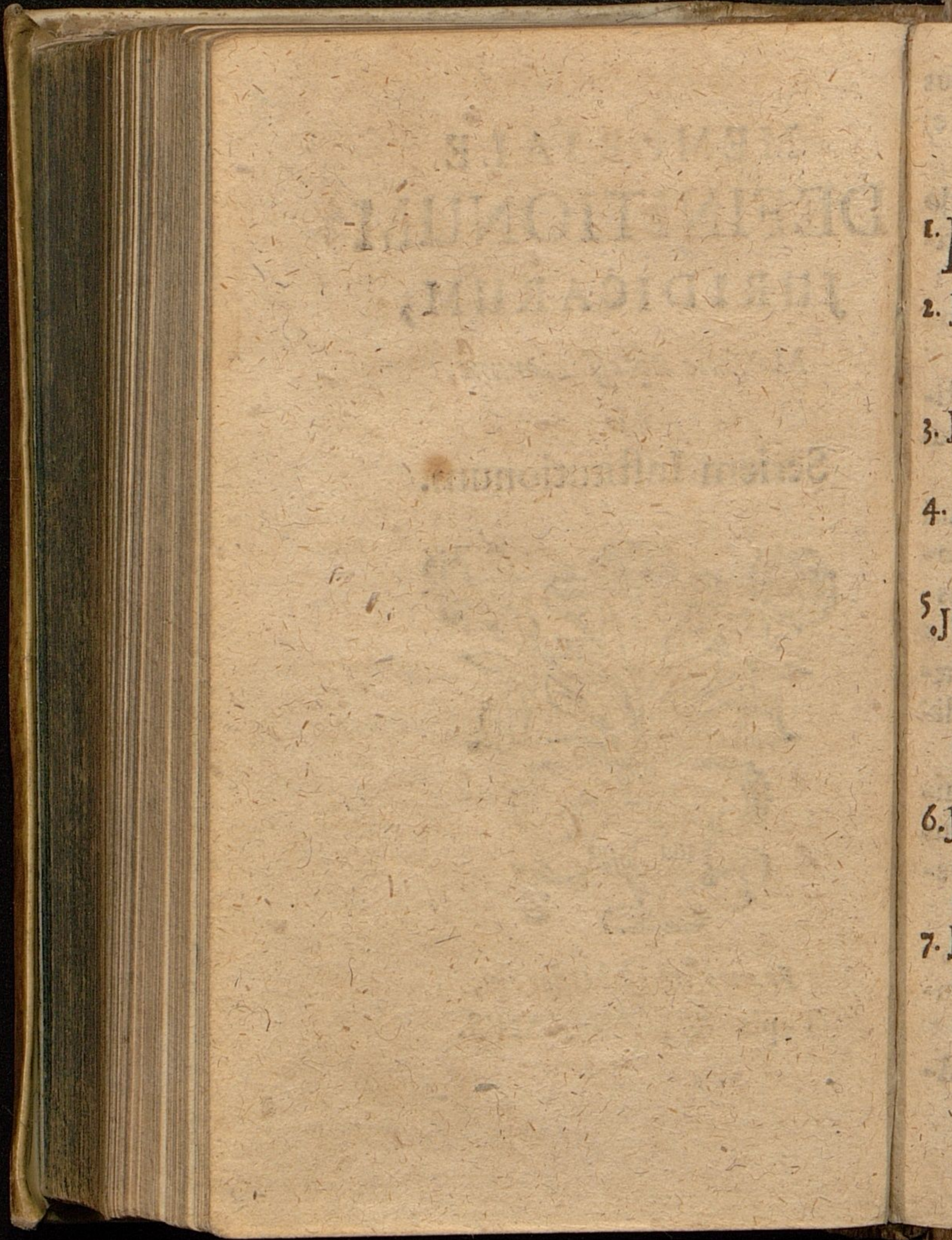
Maxime necessariarum,

AD

Seriem Institutionum.

Frankofurti ad Oderam,
Typis WEGNERIANIS.

1. J
2. J
3. J
4.
5. J
6. J
7. J

MEMORIALE
Definitionum Juridicarum.

LIB. I. INSTIT.

1. **JUSTITIA** est constans & perpetua voluntas, jus suum cuique tribuendi.
2. **JURISPRUDENTIA** est divinarum atque humanarum rerum notitia, justitiae atque injustitiae scientia.
3. **JUS PUBLICUM** est quod ad statum Rei Romanæ spectat.
4. **JUS PRIVATUM** quod per se & principaliter ad privatorum utilitatem pertinet.
5. **JUS NATURÆ** est, quod natura omnia animalia docuit, sive, quod recta ratio ita simpliciter faciendum inculcat, ut actum contrarium moraliter turpem æstimet, vel damnet.
6. **JUS GENTIUM** est, quod Ratio, usu & necessitate humana exigente, inter gentes constituit.
7. **JUS CIVILE** est, quod quæque Civitas ad æqualitatem inter cives servandam constituit.

A 2

8. LEX

8. LEX est jus, quod populus Romanus Senatorio Magistratu (veluti Consule) interrogante constituebat.
9. PLEBISCITUM est, quod plebs plebejo Magistratu interrogante (veluti Tribuno) constituebat.
10. SENATUS CONSULTUM est, quod Senatus jubet atque constituit.
11. PRINCIPUM PLACITA sunt constitutiones Principum, animo condendi Legem promulgata.
12. LEX REGIA est Constitutio populi Romani, qua omne Imperium & Potestas principi, et in principem translata.
13. PRÆTORUM *Edicta* sunt, quæ Prætores singulis annis pro sua Jurisdictione proposuerunt.
14. RESPONSA *prudentum* sunt sententiæ atque opiniones eorum, quibus a Cæsare permissum fuit de Jure respondere.
15. CONSVETUDO est jus non scriptum tacito populi vel Legislatoris consensu introductum.

16. STA-

16. STATUS *hominum* est conditio Ci-
vilis, liberum J^uris communis usum
vel concedens, vel constringens.
17. LIBERTAS est naturalis facultas ejus,
quod cuique facere libet: nisi quid vi
aut jure prohibeatur.
18. SERVITUS est constitutio juris Gen-
tium, qua quis dominio alieno con-
tra naturam subjicitur.
19. INGENUUS est, qui statim ut natus
est, liber est, sive qui ex matre libera
natus,
20. LIBERTINI sunt, qui ex justa servi-
tute manumissi.
21. MANUMISSIO est de manu vel po-
testate dominica missio.
22. PATRIA *potestas* est jus Patri compe-
tens liberis imperandi, ad communem
familiae utilitatem.
23. NUPTIAE sunt Viri & Mulieris con-
junctio, individuum vitae consuetudi-
nem continens.
24. SPONSALIA sunt mentio ac repro-
missio futurarum nuptiarum.
25. CONSANGVINITAS est vinculum
A 3 per-

personarum ab eodem stipite descendentium.

26. LINEA est series personarum ab invicem descendendum.

27. GRADUS est distantia unius personæ ab alia, per generationem facta.

28. AFFINITAS est conjunctio unius personæ cum familia aliena mediante matrimonio.

29. LEGITIMATIO est actus, quo liberi illegitimi fiunt legitimi.

30. ADOPTIO est actus legitimus, quo in locum filii aut nepotis assumitur, qui natura talis non est.

31. ARROGATIO est hominis, qui sui juris est in filium assumptio, Principis autoritate facta.

32. ADOPTIO *simplex* est hominis, qui in potestate Patris est in filium assumptio, Magistratus imperio facta.

33. UNIO *prolium* est pactum, quo liberi diversi matrimonii ratione successio- nis exæquantur, ac si ex eodem matri- monio procreati essent.

34. EMANCIPATIO est actus legitimus, quo filius patria potestate dimittitur.

35. TUTELA est vis ac potestas in capite libero, ad tuendum eum, qui per ætatem se defendere nequit Jure Civili data & permilla.

36. LEGITIMA Tutela est, quæ deficiente Testamentaria proximis pupilli successoribus masculis immediate a Lege defertur.

37. TUTELA anomala est, quæ Matri & Avia ad secunda vota non transeunt, deficiente Tutela testamentaria ante omnes legitimos defertur.

38. CAPITIS Diminutio est prioris status, Libertatis, Civitatis, vel Familiæ immutatio.

39. Maxima Cap. dimin. est quæ libertatem tollit.

40. Media, quæ salva libertate ius Civitatis adimit.

41. Minima, quæ salva libertate & civitate statum familiæ mutat.

42. LEGITIMA Patronorum Tutela est, quæ competit Patronis, eorumque liberis, in libertos impuberes.

A 4

43. FI-

43. FIDUCIARIA Tutela est quæ mortuo Patre liberis ejus maiorenibus competit, infratres impuberes emancipatos.

44. TUTELA *dativa* est, quæ a Magistratu constituitur in subsidium.

45. AUTORITAS Tutoris est expressa negotii, quod cum pupillo geritur, approbatio.

46. CURA est potestas administrandi bona illorum, qui ob ætatis vel mentis defectum rebus suis ipsi superesse nequeunt.

47. SATISDATIO Tut. est cautio fidejussoria, quæ Tutores vel Curatores promittunt rem pupilli vel minoris salvam fore.

48. EXCUSATIO Tut. vel Curat. est allegatio impedimenti, ob quod quis a Tutela & Cura est immunis.

49. SUSPECTUS est, qui non ex fide Tutelam gerit.

LIB. II. INSTIT.

50. RES *communes* sunt, quarum usus omnibus Gentibus patet, proprietas vero nullius est.

51. RES

51. RES *publica* sunt, quarum proprietas est certi alicujus populi, usus vero pertinet ad omnes, qui sunt ex illo populo.
52. RES *universitatis* sunt, quarum proprietas est certae alicujus universitatis vel Civitatis; usus vero pertinet ad omnes, qui sunt ex illa Civitate.
53. RES SACRA est, quae ritè per Pontificem DEO est consecrata.
54. RES *religiosa* est locus, in quem mortuus illatus ab eo, qui jus inferendi habet.
55. RES *sancta* est, quae poenali sanctitate ^{ione} ~~itate~~ adversus violatores munita.
56. DOMINIUM est jus de re corporali perfecte disponendi, eamque vindicandi, nisi Lege vel conventionem prohibeatur.
57. OCCUPATIO est modus acquirendi domini illius rei, quae nullius est.
58. ACCESSIO est modus acquirendae illius rei, quae rei nostrae quâlibet ratione accedit.
59. ALLUVIO est incrementum latens, quo agro nostro ita paulatim ali-

quid à flumine adjicitur, ut nesciatur,
quantum quoque temporis momento
adjiciatur.

60. SPECIFICATIO est novæ speciei in
aliquam rem introductio.

61. FRUCTUS sunt accessiones rei, quæ
vel ex re, vel occasione rei percipiun-
tur.

62. FRUCTUS *naturales* sunt, quos sola
natura producit.

63. FRUCTUS *industriales*, quos natura
producit accedente cura & opera
hominis.

64. FRUCTUS CIVILES sunt, qui non ex
re, sed occasione rei, percipiuntur, ut
usuræ, & pensiones.

65. THESAURUS est vetus quædam de-
positio pecuniæ, cujus non extat me-
moriam, ut jam Dominum non habeat.

66. TRADITIO est actus, quo res corpo-
ralis a Domino, titulo ad transferen-
dum Dominium habili, in alium ac-
ceptantem transfertur.

67. RES CORPORALES sunt, quæ sui na-
tura tangi possunt.

68. RES

68. RES INCORPORALES sunt, quæ sui natura tangi non possunt, sed in jure consistunt.
69. SERVITUS est jus in re aliena alteri constitutum, quo Dominus, in commodum alterius, aliquid pati in suo, aut non facere cogitur.
70. SERVITUS *rustica* est, quæ in alterius prædii Rustici utilitatem constituta.
71. ITER est jus eundi ambulandi hominis, non etiam jumentum agendi, vel vehiculum.
72. ACTUS est jus agendi iumentum vel vehiculum per fundum alienum.
73. AQUÆ ductus est jus aquæ ducendæ per fundum alienum ad nostri fundi utilitatem.
74. SERVITUS *urbana* est, quæ alterius prædii urbani utilitatem constituta.
75. PRÆDIUM *urbanum* est, quod hominis gratia constitutum.
76. *Servitus oneris ferendi* est jus habendi ædificium super alterius pariete vel columna, ut ibi requiescat.
77. *Servitus tigni immittendi* est jus habendi
- A 6

bendi trabem, vel aliam partem ædificii in vicini pariete.

78. *Servitus stillicidii recipiendi* est jus, quo vicinus pati debet, ut pluviam ex meo in ipsius fundum derivem. *Non recipiendi* vero est jus, quo vicinus pati debet, ut pluviam ex ejus ædibus in meam aream derivem.

79. *Servitus Fluminis* est jus aquam pluviam collectam, instar fluminis, in alienam aream derivandi.

80. *Servitus Cloacæ* est jus sordes mei fundi per vicinum derivandi.

81. *Servitus altius non tollendi* est jus, quo vicinus pati debet, ut altius tollam ædificium, quod ex statuto invito vicino altius tollere non licebat.

82. *Servitus altius tollendi* est jus prohibendi, ne vicinus ultra certam mensuram altius ædificet.

83. *Servitus luminum* est jus fenestras in pariete alieno vel communi habendi.

84. *Servitus ne luminibus officiatur* est jus prohibendi, ne vicinus fenestras in nostro pariete factas, contra ædificando obscuret.

85.

85. SERV. *Prospectus* est jus prospiciendi
in alterius fundum.
86. SERV. *ne prospectui officiat* est jus
prohibendi, ne gratior & liberior
quaqua versus prospectus impedia-
tur.
87. SERVITUS *personalis* est jus, quo præ-
dium alienum alterius personæ ser-
vit.
88. USUSFRUCTUS est jus alienis re-
bus utendi fruendi, salva rerum sub-
stantia.
89. USUS est jus alienis rebus utendi ad
necessaria vitæ subsidia, salva rerum
subsidia.
90. HABITATIO est jus inhabitandi æ-
des alienas, & omne commodum ex
illarum habitatione percipiendi.
91. *Usucapio* est adjectio domini per con-
tinuationem possessionis, temporis
Lege definiti.
92. BONA *fida* est opinio, qua quis credit
rem esse suam, vel authoris sui.
93. *Iustus titulus* est causa possessionis ad
transferendum dominium habilis
94. Do-

94. DONATIO est actus, quo rem nullo jure cogente in aliquem transferimus.

95. DONATIO *mortis causa* est actus, quo mortalitatis cogitatione moti, in eventum mortis nostræ, rem in alium acceptantem transferimus.

96. DONATIO *inter vivos* est pactum legitimum, quo quis nullo jure cogente, ex sola animi benignitate aliquid alteri promittit vel remittit.

97. DONATIO *propter nuptias* est contractus, quo a marito aliquid uxori in securitatem dotis constituitur.

98. PECULIUM est pusilla pecunia, quam illi, qui in alterius potestate sunt, a rationibus illorum, in quorum potestate existunt, separatam habent.

99. PECULIUM *Castrense*, quod filius famil. occasione armatæ militiæ acquisivit, nec si militasset, acquisiturus fuisset.

100. PECULIUM *quasi Castrense* quod occasione togatæ militiæ, sive per artes liberales, filio honeste est quæsitum.

101, PE-

101. PECULIUM *profectitium* est, quod ex re patris, vel ejus intuitu, ad filium pervenit.

102. PECULIUM *adventitium* est, quod non ex re Patris, sed aliunde filio, vel fortunæ beneficio, vel per *op*eras obvenit.

103. HEREDITAS est successio in universum ius quod defunctus habuit.

104. TESTAMENTUM est voluntatis nostræ iuxta sententia, de eo quod quis post mortem suam fieri velit.

105. HEREDIS *Institutio* est successoris universalis in testamento facta designatio.

106. EXHEREDATIO est exclusio a Legitima in testamento verbis expressis facta.

107. SUBSTITUTIO est secundi heredis institutio in locum deficientis primi.

108. SUBSTITUTIO *pupillaris* est, quæ fit a Patre filiofam. impuberi, non solum in eum casum, quo heres non fuerit, sed & si fuerit, & impubes decesserit.

109. SUBSTITUTIO *quasi pupillaris* est, quæ

quæ fit a Parētibus, liberis, mente captis
aut alio vitio, ob quod testari neque-
unt, laborantibus, in casum, si in tali
conditione decesserint.

110. TESTAMENTUM *inofficiosum* est, in
quo personæ, quibus legitima debetur
iniquæ sunt exclusæ.

111. QVERELA *inofficiosi* est impugnatio
testamenti, quasi contra pietatem fa-
cti, qua petitur, ut testamentum re-
scindatur, & exclusus ab intestato ad-
mittatur.

112. LEGITIMA est certa portio legibus
determinata, necessario a testatore re-
linquenda liberis, parentibus & cer-
to casu fratribus.

113. LEGATUM est donatio quædam a
defuncto relicta, ab herede præstanda.

114. FIDEICOMMISSUM est ultima con-
testatio, qua per interpositam perso-
nam verbis precariis aliquid alicui re-
linquitur.

115. FIDEICOMMISSUM *universale* est,
quando quis totam hereditatem, vel e-
jus partem restituere tenetur.

116. FI-

116. FIDEICOMMISSUM *particulare* est, quando quis rem singularem alicui restituere rogatur.
117. QVARTA *Falcidia* est portio, quæ heredi Legatis gravato salva esse debet.
118. QVARTA *Trebellianica* est portio ab herede fidei commissis gravato detrahenda.
119. CODICILLUS est ultima voluntas minus solennis, de eo, quod quis post mortem suam fieri vult, excepta heredis institutione.
120. CLAUSULA *codicillaris* est expressio enixæ voluntatis Testatoris, in testamento ideo facta, ut si illud non possit valere ut testamentum, valeat ut Codicillus.

LIB. III.

121. JUS *ad rem* est facultas personam obstringens, ad dandum aliquid vel faciendum.
122. OBLIGATIO est juris vinculum, quo necessitate adstringimur alicujus rei solvendæ, secundum nostræ civitatis jura.

123. OBLIGATIO *naturalis tantum* est vinculum juris naturalis, quo quis citra juris civilis assistentiam ad præstandum aliquid adstringitur.
124. OBLIGATIO *Civilis tantum* est vinculum Juris Civilis, quo quis citra æquitatis naturalis rationem ex simplici promissione ad præstandum aliquid adstringitur.
125. PACTUM est duorum vel plurium in idem placitum consensus, carens nomine & causa,
126. TRANSACTIO est rei dubiæ conventa & non gratuita decisio.
127. PACTUM *nudum* est quod in simplicibus conventionis finibus subsistit, nec actionem jure civili producit.
128. PACTUM *non nudum* seu vestitum est, quod ultra simplices conventionum fines extrinsecus accipit potestatem efficaciter obligandi.
129. CONTRACTUS est conventio per se & sua natura obligationem efficacem producens.
130. CONTRACTUS *verus* est, qui vero utrius-

utriusque contrahentium consensu,
verbis, literis, vel facto, declarato,
constat.

131. *QVASI contractus* est, qui ex unius fa-
cto, & alterius præsumpto consensu,
efficacem producit obligationem.

132. *CONTRACTUS nominatus* est, qui
certam ac specialem formam habet,
indeque speciale nomen.

133. *CONTRACTUS innominatus* est,
qui certum ac speciale nomen non ha-
bet, sed causam, dationem scilicet vel
factum.

134. *DOLUS* est calliditas ad alium læ-
dendum scienter adhibita.

135. *CULPA* est imprudentia & negligen-
tia in alienis negociis admessa.

136. *CULPA LATA* est omissio commu-
nis diligentiae, quam omnes homines
rebus suis impendere solent.

137. *CULPA LEVIS* est omissio medio-
cris diligentiae, quam diligentes &
prudendes homines rebus suis impen-
dere solent.

138. *CULPA LEVISSIMA* est omissio exa-
ctissimæ

mæ diligentia, quam diligentissimi homines rebus suis impendere solent.

139. CASUS FORTUITUS est inopinatus eventus, qui ab homine prævideri aut præcaveri non potuit.

140. CONTRACTUS REALIS est conventio, quæ præter consensum actua- lem rei traditionem requirit ad sui per- fectionem.

141. MUTUUM est contractus realis, quo rei nostræ fungibilis Dominium in alium transferimus, ut eadem nobis reddatur in genere eben derglei- chen.

142. COMMODATUM est contractus realis, quo res alicui gratis ad certum usum ita conceditur, ut eadem fini- to usu restituatur in specie eben das- selbe.

143. DEPOSITUM est contractus realis, quo res alicui custodienda traditur, ut eadem reddatur in specie quando- cunque.

144. SEQVESTNUM est depositum rei li- tigiosæ

144. tigiola lite finita victori restituendum.

145. PIGNUS est Contractus realis, quo debitorem aliquam in securitatem crediti tradit, ut eadem soluto debito in specie restituatur.

146. STIPULATIO est contractus verbalis, quo respondens interroganti ad aliquid dandum vel faciendum obligatur.

147. FIDEJUSSIO est contractus verbalis, accessorius, quo quis ad majorem creditoris securitatem fidem pro principali debitore interponit.

148. BENEFICIUM EXCUSSIONIS est privilegium, illis, qui accessorie obligati, concessum, ne bonis Principalis debitoris nondum excusis, cum effectu conveniantur.

149. BENEFICIUM DIVISIONIS est Privilegium pluribus obligatis concessum, ne reliquis solvendo existentibus, ultra ratam teneantur.

150. BENEFICIUM CEDENDARUM ACTIONUM est privilegium, quo obligatus pro alio solvere non tenetur, nisi à cre-

- à creditore cesse fuerint actiones ei
quavis ratione competentes.
151. **CONTRACTUS LITERALIS** est
confessio literis facta, de accepta pecu-
nia restituenda, post biennium obliga-
tionem efficacem producens.
152. **CONTRACTUS CONSENSUALES**
sunt, qui solo consensu perficiuntur,
nec vel rei traditionem desiderant, vel
verba, vel scripturam.
153. **EMTIO VENDITIO** est contractus
consensualis, de re pro certo pretio
Emptori tradenda.
154. **LOCATIO CONDUCTIO** est con-
tractus consensualis, de usu rei vel o-
pera pro mercede concedendo.
155. **EMPHYTEVSIS** est contractus con-
sensualis de utili rei dominio transfe-
rendo sub Lege meliorationis, & ca-
nonis annui, in recognitionem domi-
nii directi solvendi.
156. **SOCIETAS** est contractus consen-
sualis, de re vel opera ad uberio-
rem quæstum communicanda.
157. **MANDATUM** est contractus consen-
sua-

sualis, de negotio ab alio commisso
gratis peragendo.

158. NEGOTIORUM GESTIO est quasi
contractus, quo quis alterius ignoran-
tis negotia sine mandato utiliter ge-
renda suscipit.

159. TUTELÆ ADMINISTRATIO est
quasi contractus, quo tutor ad perso-
nam & res pupilli fideliter gubernan-
das, & rationes reddendas, obliga-
tur.

160. RERUM COMMUNIO est quasi
contractus, quo duo pluresve sine ex-
pressa conventionem in communionem
incidunt, & alter alteri obligatur ad
lucris divisionem, damniqve reparatio-
nem.

161. HEREDITATIS COMMUNIO est
quasi contractus, quo coheredes sibi in-
vicem obligantur ad dividendum,
communicandaqve lucra, & damna
hereditaria reparanda.

162. HEREDITATIS ADITIO est quasi
contractus, quo heres adeundo heredi-
tatem, ad Legata & Fideicommissa
Lega-

Legatariis & Fideicommissariis ex-
solvenda obligatur.

163. INDEBITI SOLUTIO est quasi con-
tractus, quo is, qui indebitum per er-
rorem solutum accepit, ad ejus resti-
tutionem obligatur.

164. SOLUTIO est modus obligationem
dissolvendi, per naturalem rei debitæ
præstationem.

165. ACCEPTILATIO est modus obliga-
tionem verbis contractam, contrariis
vicissim verbis dissolvendi, perinde ac
si re vera solutio facta.

166. AQUILIANA STIPULATIO est
modus obligationem ex quocunque
contractu oriendam in stipulatum
transmutandi, & postea per acceptila-
tionem tollendi.

167. NOVATIO est prioris obligationis
in aliam novam, sive civilem, sive na-
turalem transfusio.

168. CONFUSIO est modus tollendi ob-
ligationem ob id, quod jus Credito-
ri & debitoris in eandem personam
concurrat,

LIB. IV.

LIB. IV.

169. DELICTUM est turpe factum contra
Leges Reipublicæ.
170. DELICTUM *privatum* est, quod di-
recto & principaliter in *privatum*
committitur, ideoque ad poenam læso
applicandam agitur.
171. FURTUM est contrectatio fraudulo-
sa lucrificandi gratiâ, vel ipsius rei,
vel etiam usus ejus possessione, quod
Lege naturali prohibitum est admit-
tere.
172. FURTUM *manifestum* est, in quo fur
cum re furtivâ deprehensus, antequam
ad locum destinatum pervenit.
173. FURTUM NON MANIFESTUM est,
in quo fur cum re furtivâ dicto modo
deprehensus non est.
174. RAPINA est delictum *privatum*, quo
res aliena mobilis violenter & palam
lucrificandi animo auferitur.
175. DAMNUM INJURIA DATUM est
delictum *privatum*, quo dolo vel culpa
res alicujus læsa: quod vindicatur L.
Aquilâ.

B

176. IN-

176. INJURIA est delictum privatum, quo
quid dolo malo in alterius contume-
liam admissum.

177. INJURIA REALIS est, quæ fit facto
contumelioso vel in corpus vel extra
corpus.

178. INJURIA VERBALIS est, quæ fit ver-
bis, vel ore prolatis, vel scripto com-
prehensis.

179. INJURIA SCRIPTA (in specie sic di-
cta) est Satyrica traductio hominis ci-
tra imputationem criminis.

180. LIBELLUS FAMOSUS est Scriptura
in publicum sparsa, quæ certum cri-
men alicui obicitur.

31. QVASI DELICTUM est, quo facto
per se licito, sed malè applicato, quis per
consequentiam læditur.

32. ACTIO *de dejecto vel effuso* est, quæ
datur illi cui nocitum est in itinere pu-
blico, adversus inhabitatorem, ad du-
plum damni dati.

33. ACTIO *de deposito vel suspeso* est, quæ
datur cuilibet ex populo, adversus
illum, qui in eo loco ubi vulgò iter
fit

fit aliquid periculose positum vel
suspensum habet ad pœnam decem
Aureorum.

184. ACTIO est jus persequendi in Judi-
cio, quod sibi debetur.

185. ACTIONES REALES sunt, quæ ex
jure in re oriuntur, & adversus quem-
cunque possessorem dantur, ad rem re-
stituendam.

186. REI VINDICATIO est actio realis,
qua quis rei certæ dominum se declara-
ri & rem restitui petit.

187. ACTIO CONFESSORIA est actio in
rem civilis, qua quis asserit sibi ser-
vitutem in alieno competere, contra
quemcunque impediens, ad de-
clarationem illius servitutis, liberum-
que ejus usum.

188. ACTIO NEGATORIA est actio rea-
lis, quæ datur illi, qui servitutem al-
teri in prædio suo deberi negat, adver-
sus illum, qui eandem sibi præendit,
ad id, ut prædium illud liberum de-
claretur, Reusque a prætensa servitute
desistat.

189. ACTIO PUBLICIANA est actio in rem prætoriam, quæ datur illi, qui usucapere cepit, contra quemvis sine titulo possidentem, ad illam ac si usucapta esset, restituendam.

190. ACTIO RESCISSORIA est actio in rem prætoriam, quæ datur illi, cujus res ob absentiam usucapta, contra quemcunque illius rei possessorem, ad id, ut rescissa usucapione perinde ac si usucapta non fuisset restituatur.

191. ACTIO PAULINA seu REVOCATORIA est actio in rem prætoriam, quæ datur creditoribus in bona debitoris immisissis, adversus possessores bonorum in dem alienatorum, ad id ut eadem restituantur.

192. ACTIO SERVIANA est actio in rem prætoriam, quæ datur Locatori prædii Rustici, adversus quemcunque, rerum à colono sibi pro pensione & damnis expresse obligatarum possessorem, ad consequenda illorum possessionem.

193. ACTIO *quasi Serviana sive hypothecaria*

ria est Actio in rem prætoriam, quæ datur
Creditori adversus quemcunque rei
oppignoratæ possessorem ad conse-
quendam illius, possessionem.

194. ACTIONES PERSONAM sunt, quæ
ex jure ad rem seu obligatione oriun-
tur, & tantum adversus illum, qui no-
biscum contraxit, dantur, ad dandum
aliquid vel faciendum.

195. ACTIO *de constituta pecunia* est actio
in personam Prætoriam, quæ datur cre-
ditori contra illum, qui quod vel ipse
vel alius antea nudo pacto debebat,
nemo pacto iterum promittit, ad pro-
missi fidem liberandam.

196. ACTIO *in factum ex jure jurando* est
Actio in personam prætoriam, quæ da-
tur illi, qui deferente adversario extra
judicium juravit sibi deberi, ad ser-
vandam hoc quod juratum.

197. JURAMENTUM est religiosa invo-
catio nominis divini ad faciendam
fidem.

198. JURAMENTUM VOLUNTARI-
UM est, quod Pars Parti extra judicium
defert.

199. JURAMENTUM JUDICIALE est, quod parti in iudicio comprobante Iudice defert.

200. JURAMENTUM NECESSARIUM est, quod Iudex in causis dubiis ob inopiam probationis uni partium defert, quod necessario præstandum.

201. JURAMENT. SUPPLETORIUM est, quod Iudex defert ei, qui semiplene probavit, ut per id suppleatur probatio.

202. JURAMENTUM PURGATORIUM est, quod Iudex imponit ei, contra quem præsumptiones semiplena probatione leviores militant, ut illas elidat.

203. ACTIO *de Albo corrupto* est Actio prætoris poenalis, quæ datur cuilibet de populo, adversus eum, qui ex albo prætoris, quod perpetuæ jurisdictionis causa propositum erat, aliquid dolose corrumpit, ad poenam quingentorum aureorum.

204. ACTIONES PRAEJUDICIALES sunt, in quibus agitur de statu seu conditione hominum civili.

205. ACTIONES REI PERSECUTORIÆ sunt qui-

quibus persequimur id, quod nobis ex
Patrimonio abest, sive id nostrum sit,
sive nobis debeatur.

206. ACTIONES POENALES sunt, quibus non id quod nobis abest persequimur, sed poenam Legibus constitutam.

207. ACTIONES MIXTÆ sunt, quibus partim rem persequimur quæ abest, partim poenam Legibus constitutam.

108. ACTIO FINIUM REGUNDORUM est actio mixta, quæ datur inter confinantes, ad fines discernendos, nec non ad præstationem ejus quod eo nomine interest.

209. ACTIO FAMILIÆ HERCISCUNDÆ est actio mixta, quæ datur inter coheredes, de rebus hereditariis dividendis, commodis communicandis, danisque resarciendis.

210. ACTIO COMMUNI DIVIDENDO est, qua illi, quibus res particularis communis est, inter se agunt, de re ista dividenda.

211. ACTIO SERVI CORRUPTI est actio prætoriana, quæ detur Domino Servi-

vi, adversus illum, qui dolo malo ser-
vum quoad animum deteriore,
redditis, ad duplum ejus quod inter-
est.

212. **ACTIO** *quod metus causa* est actio
prætoriana in rem scripta, quæ datur
metum passo, adversus quemcunque
rei metu amissæ possessorem, ad il-
lam restituendam, aut ad quadru-
plum.

213. **ACTIO BONÆ FIDEI** est, in quibus
Judex liberam habet potestatem æsti-
mandi quantum alter alteri ex bono &
æquo, etiam citra expressam conven-
tionem, præstare debeat.

214. **ACTIONES ARBITRARIÆ** sunt,
quæ ab arbitrio, id est jussu Judicis de-
pendent, ita ut si huic satisfiat, absolu-
tio; sin minus, ex æquo & bono con-
demnatio sequatur.

215. **COMPENSATIO** est debiti & crediti
inter se contributio.

216. **LIBELLUS** est Scriptura futuræ litis
speciem demonstrans.

217. **BENEFICIUM COMPETENTIÆ** est
bene-

beneficium certis quibusdam personis
ideò concessum, ne ob debita ad fac-
cum & peram excutiantur, sed neces-
saria vitæ subsidia retineant.

218. CESSIO BONORUM est beneficium
obærato concessum, quo offerendo
Creditoribus bona, se a carcere vel ul-
teriori executione liberat.

219. ACTIO QVOD Jussu est actio præ-
toria personalis, quæ datur illis, qui
cum seruo vel filiofam. contraxerunt,
adversus Dominum vel Patrem ju-
bentem, ad præstandum id quod con-
ventum.

220. ACTIO INSTITORIA est actio præ-
toria personalis, quæ datur illi, qui
cum institore secundum legem præ-
positionis contraxerunt adversus
præponentem, ut satisfaciat con-
tractui.

221. ACTIO TRIBUTORIA est actio præ-
toria personalis, quæ datur creditori-
bus servi vel filiofam. adversus Domi-
num vel Patrem ad iniquam vel frau-
dulentam peculii distributionem cor-
rigendam,

222. ACTIO DE PECULIO est actio in personam prætoriam, quæ datur creditoribus filiifam, vel servi, contra Patrem vel Dominum, ad implendum contractum pro quantitate peculii.

223. ACTIO *de in rem verso* est, quæ datur illis, qui cum servo vel filiofam. contraxerunt adversus Dominum vel Patrem, in quorum rem aliquid versum, ad præstandum tantum, quantum re vera versum.

224. ACTIO NOXALIS est actio personalis in rem scripta, quæ datur per factum servi læso, contra servi possessorem, ut vel damnum resarciat, vel servum noxæ dedat.

225. PAUPERIES est damnum sine injuria facientis datum.

226. ACTIO DE PAUPERIE est actio personalis in rem scripta, quæ datur læso à bestia mansueta, contra ejus possessorem, ad id ut aut noxæ animal dedat aut damnum resarciat.

227. PROCURATOR est, qui aliena negotia mandato domini administrat.

228. EXCEPTIO est defensio Reo compe-
tens ad excludendam actoris intentio-
nem.

229. EXCEPTIO DOLI est, quæ datur
contra illum qui petit quod dolo ipsius
promissum.

230. EXCEPTIO ERRORIS est, quæ da-
tur illi, qui aliquid per errorem, quasi
deberet, promisit.

231. EXCEPTIO *peremptoria* est, quæ
actionem in totum perimit aut mi-
nuit.

232. EXCEPTIO DILATORIA est, quæ
actionem non minuit, nec tollit, sed ad
tempus tantum differt.

233. INTERDICTA sunt jussus quo Præ-
tor jubebat aliquid fieri vel prohibebat
maxime circa possessionem.

234. INTERDICTUM *quorum bonorum*
est, quod datur bonorum possessori si-
ve heredi adversus eum, qui pro here-
de aut pro possessore possidet, ad pos-
sessionem rerum hereditariarum con-
sequendam.

235. INTERDICTUM *uti possidetis* est, quo
detur

datur possessori rerum immobilium turbato, adversus quocunque modo turbantem, ut turbare desinat, & damna restituat.

236. *INTERDICTUM UTRUBI* est, quod datur possessori rerum mobilium turbato, pro tuenda possessione.

237. *INTERDICTUM UNDE VI* est, quod datur ei, qui de possessione rerum immobilium vi dejectus est, adversus dejicientem, ad possessionem cum omni causa recuperandam.

238. *INTERDICTUM quod vi aut clam* est, quo Prætor, quod vi aut clam in nostri præjudicium factum, restitui jubet.

239. *JURAMENTUM CALUMNIÆ* est, quod præstant litigantes, se credere causam esse justam, & se eam sincerè & bona fide profecuturos.

240. *INFAMIA* est macula ex turpi facto contracta, alicujus existimationem minuens vel tollens.

241. *EXISTIMATIO* est dignitatis illæsa status Legibus & moribus comprobatus,

batus, qui ex delicto nostro autoritate
Legum aut minuitur ayt consumitur.
L. 5. §. 1. ff. de Extr. Cognit.

242. CITATIO est Legitima Reiad Judi-
cem ipsius jussu & autoritate facta vo-
catio.
243. CRIMEN LÆSÆ MAJESTATIS est
crimen publicum, quo summa in Rep.
potestas læditur.
244. CRIMEN PERDUELLIONIS est,
quo quis aliquid directo adversus Prin-
cipis personam, vel Remp. hostili ani-
mo machinatur.
245. ADULTERIUM est violatio thori
alieni.
246. STUPRUM est concubitus cū virgine
vel vidua honeste vivente commissum.
247. FORNICATIO est concubitus cum
meretrice seu foemina pluribus se pro-
stituente.
248. SODOMIA est concubitus contra
naturam commissus, in persona ejus-
dem sexus vel bestia.
249. PARRICIDIUM est interemptio per-
sonæ, cum qua parentelæ, vel aliud pro-
ximum sangvinis vinculum intercedit.

250. CRIMEN FALSI est dolosa veritatis
immutatio in damnum alterius Lege
notata.

251. CRIMEN *vis publicæ* est crimen pu-
blicum, quo per violentiam armatam
aliquis damno afficitur.

252. CRIMEN *vis privata* est quod leviori
violentiâ committitur.

253. RAPTUS est honestæ personæ libidi-
nis gratia de loco in locum abductio.

254. PECULATUS est subtractio pecuniæ
publicæ ab eo, cujus fidei & periculo
non est commissa.

255. PLAGIUM est dolosa surreptio homi-
nis liberi, vel servi alieni.

256. CRIMEN AMBITUS est acquisitio
officii civilis mediante pretio.

257. SIMONIA est acquisitio muneris Ec-
clesiastici, vel rei spiritualis mediante
pretio.

258. CRIMEN REPETUNDARUM est
acceptio pecuniæ ad faciendum vel
non faciendum illud, ad quod vi officii
publici adstringebatur.

259. CRIMEN ANNONÆ est omne factū
ad

ad inducendam caritatem rerum ad
victum pertinentium.

260. CRIMEN DE RESIDUIS est conver-
sio pecuniæ publicæ in usum privatum,
ab eo cujus fidei & periculo com-
missa fuit.

Memoriale SCtorum.

Carbonianum SC. bonorum possessio-
nem tribuit impuberi, cui quæstio fi-
liationis mota, dilata quæstione Status in
tempus pubertatis.

2. Claudianum SC. mulierem semet
fervo jungentem in servitutem detrude-
bat, quod sublatum *tit. SC. Claud. toll.*

3. Iunianum SC sive Numianum con-
tra Dominos illos editum, qui per collu-
sionem fervos suos ingenuos asserebant,
qui servi fiebant collusionem detegentes.
L. 1. ff. & L. 2. C. de Collus. deteg.

4. Julianum SC. latum contra illos qui
hereditatem distraxerint, antequam par-
tes caducæ ex bonis rustici fisco peteren-
tur. *L. 20 .§. 6. ff. de Hered. petit.*

5. Libonianum SC. est, quo falsi tene-
tur

tur, qui ob instruendam advocacionem testimoniove pecuniam accepit, aut societatem ad obligationem innocentiam inivit. *L. 1. pr. & §. 1. ff. de L. Corn. fals. & SC. Libon.*

6 Macedonianum SC. occasione Macedonis improbi foeneratoris prohibet, ne quis filiofam. mutuū det. *L. 1. ff. ad SC. Maced.*

7. Orficianum SC. libris etiam illegitimis indistincte bonorum maternorum successionem defert. *Vid. tit. C. ad SC. Orfic.*

8. Pegasianum SC. heredi fideicommissis gravato concedit potestatem detrahendi quartam, quod SC. postea cum Trebeliano confusum. *§. 7. Inst. de Fideic. hered.*

9. Plancianum SC. injungit mulieri, ut si post divortium se gravidam sentiat, intra 30. dies hoc denunciet Marito, qui vel partui huic renunciare, vel custodes ventris mittere, vel alere tenebatur. *L. 1. §. 4. & 14. ff. de Agn. & al. lib.*

10. Sabinianum SC. illum qui ex tribus alterius liberis maribus aliquem adoptasset, obligabat, ut ipsi pariter quartam omnium

mnium honorum relinqueret, quàm filio
arrogato. *L. pen. §. 3. C. de Adopt.*

11. Silanianum SC. prohibet, ne testa-
tore occiso Testamentum aperiatur, ante-
quam quæstioni subjecti essent servi. Vid.
tit. ff. de SC. Solon.

12. Tertullianum SC. matri liberorum
successionem tribuebat, & ingenuæ qui-
dem, si tres liberos; Libertinæ verò, si qua-
tuor edidisset. Vid. *tit. ff. ad SC. Tertul.*

13. Trebellianum SC. heredi fideicom-
missis gravato datur, ad hoc ut pro qua
parte transferantur onera hereditaria. Imo
hodie etiam ex hoc SCto detrahitur quar-
ta Trebellianica §. 7. *Inst. de fideic. hered.*

14. Turpillianum SC. contra accusato-
res latum, qui in causa criminali vel ca-
lumniantur, vel prævaricantur, vel tergi-
versantur seu desistunt. *L. 1. pr. ff. ad SC. Turp.*

15. Vellejanum SC. succurrit mulieri-
bus intercedentibus, ne ex sua fidejussione
possint conveniri. Vid. *L. 1. ff. de SC. Vellej.*

16. Volufianum SC. contra illos latum,
qui improbe in alienam litem coeunt, ad
communicandum lucrum inde quæsitum.

L. 6. ff. ad L. Jul. de Vi priv.

Ver-

VERSUS GLOSSÆ MEMORIALES.

Tituli Romanorum.

*Illustris primus, medius spectabilis; imus
Ut Lex testatur clarissimus esse probatur.
Et superillustris preponitur omnibus istis.*

Officium Studiosi Juris.

*Si quis forte velit Juris-Consultus haberi:
Continue studium, velit à quocunque doceri;
Invigilet, nec vincat eum tortura laboris:
Fortior insurgat, cunctisq; recentior horis.*

Contenta XII. Tabb.

*Jus triplex tabula quod ter saxere quaternæ
Sacrum, privatum, & populi commune,
quod usquam est.*

Impedimenta matrimonii.

*Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus disparitas, vis, ordo, ligamē, honestas,
Si sis affinis, si forte coire nequibis.*

Hec faciēda vetāt cōnubia, facta retractāt.

*Personæ quibus prohibitum matri-
monium.*

*Nata, soror, neptis, matertera fratris & uxor
Et patris conjux, mater, privigna, noverca,
Uxorisq; soror, privigni nata, nurusq;
Atq; soror patris, conjungi Lege vetantur.*

Diffe-

*Differentia inter adoptionem & Ar-
rogationem.*

Arrogo quivivus est: sed habet meus esse
neceffe.

Patris adopto suum sed patris permanet
idem.

*Differentia inter Relegatum & De-
portatum.*

Qui deportatur semper poena cruciantur.
Poena relegatis est tēporis, estq; perennis.

Causæ finiendi tutelam.

Suspicio, crimen, mors, conditio, status,
ætas,

Tempus causa, solēt tutela ponere meras.

Causæ alienationis rei Ecclesiasticæ

Utilitas, incommoditas, pietasq; necesse,
Res alienari permittunt Ecclesiarum.

Requisita usucapionis.

Non usucapies nisi sint tibi talia quinque.
Justa fides, justus titulus, res non vitiosa,
Ut res tradatur, & tempus continuetur.

Causæ revocandæ donationis.

Quinque modis perdo, mihi quæ donata
fuere.

Infero si damnū graviter donantis in ære.

Si per me sit huic atrox injuria facta:

Quando suæ vitæ crudeliter insidiabor.
Ingratum factum dic me, si fregero pactū.

Sive,

Ingratum faciunt atrox injuria, damnum,
Impia dextra, fides fracta, necisq; pericla.

Quibus prohibita alienatio.

Conjux, Ecclesia, furiosus, menteq; captus,
Prodigus atq; minor, existens sub Patre
natus,

Adversans fidei, majestatis reus: isti
Res alienare proprias de jure vetantur
Prætacto debet sub jure Decurio scribi.

Quibus testari non liceat.

Testari nequeunt impuber, religiosus.
Morte damnatus, & sub Patre filius, obses,
Prodigus, & stultus, dubius, servus, furiosus,
Crimine damnatur, cum mutuo, surdus, &
illum,

Qui majestatem læsit, cæcū quoq; jungas.

Causæ exheredationis liberorum.

Bis septem ex causis exheres filius esto,
Si patrem feriat, si maledicat ei.

Carcere detrusum si negligat, aut furio-
sum,

Criminis accuset, vel paret insidias,
Si

Si dederit damnum grave, si nec ab hoste
redemit,

Testarive vetet, se societve malis

Si minor sequitur, vitietq; cubile parentū,
Non orthodoxus, filia si meretrix.

Causæ exheredationis Parentum.

Si pater accuset capitalis criminis, aut se
Conjungat nurui, vitæque est insidiatus,
Testariprohibet gnatum, dirumq; venenū
Præparet, inclusum si carcere, vel furiosū
Negligat, & veram contemnat Religionē.

De quantitate legitima.

Quatuor aut infra Natis dant jura trien-
tem,

Semissem vero dant Natis quinque; vel ultra
Arbitrium sequitur substantia cætera pa-
tris.

Successio ab intestato.

Res intestari capiunt gradus inferiorum.
Qui si defuerint, subit hinc gradus ante-
riorum.

Cum Patre succedunt fratres ab utroque
parente.

Sed tamen hos comitatur avus patre de-
ficiente.

Fræ-

Fratres ex uno, frater remouent ab utroq;
Post fratres sobolemq; suam quo quemq;
priorem

Dixeris esse gradu, de jure scias potiozem.

Differ. Orfician. & Tertylliani Scti.
Matri succedes ô Nate per Orficianum.
Inuidiam portat e contra Tertyllianum.

Forus. Forum.

Caufatur, venditq; forû, signatq; foramen:
Alta fori loca sunt, datq; carina foros.

Debitum annuum.

Annua si debes, tunc inspicias caput anni:
Anno si debes, in fine tenebris anni.

Mulier fide jubens.

Casibus in denis mulier spondendo tene-
tur.

Pro liebertate, & pro dote, renunciât, & si
Decipiat, pretium capiat, caveatqve se-
cundo,

Debenti si succedit, si debita cœpit,
Sin minor est credens, si commoda pro-
pria gessit.

Emphyteuta.

Res perit tota, tunc nil dabit Emphyteuta:
Si pro parte perit, non ita liber eris.

Libel-

Libellus.

Qvis, quid, coram quo, quo jure petatur,
& à quo,

Rectè compositus quisq; libellus habet.

Actiones Bonæ fidei.

Emti, Erciscendæ Mandati depositiqve
Pignora, Conducti, Communi, pro Socio-
qve,

Dotis & Heredis, tutelæ, commoda, gestor,
Præscriptis verbis Permutat, & Æstimat;
ista

Dico bonæ fidei: stricti sunt cætera Juris.

Juramentum Calumnie.

Illud juretur, quod lis sibi justa videtur.

Et si quæratum verum non inficietur.

Nil promittetur ut falsa probatio detur.

Ut lis tradetur dilatio nulla petetur.

Actiones infamantes.

Judice damnatos infames reddit ubiqve

Quod vi diripitur, injuria, furta, doliqve

Actio mandati, tutelæ depositiqve

Directo, si pro socio, communis utroqve.

Executio sententiæ.

In personali post menses quatuor: in re

Protinus est omnia sententiæ perficienda.

Sic

Sic in criminibus: sed casus excipe quinque;
Confessus, prægñans, iratus & infula:
servus.

Leges damnatae.

Damnetur Matur, damnetur Lectaque
Frater.

Damnetur Gallus, damnetur Filius Ejus.

q;
a:

u

is.

11

12

13

14

15

16

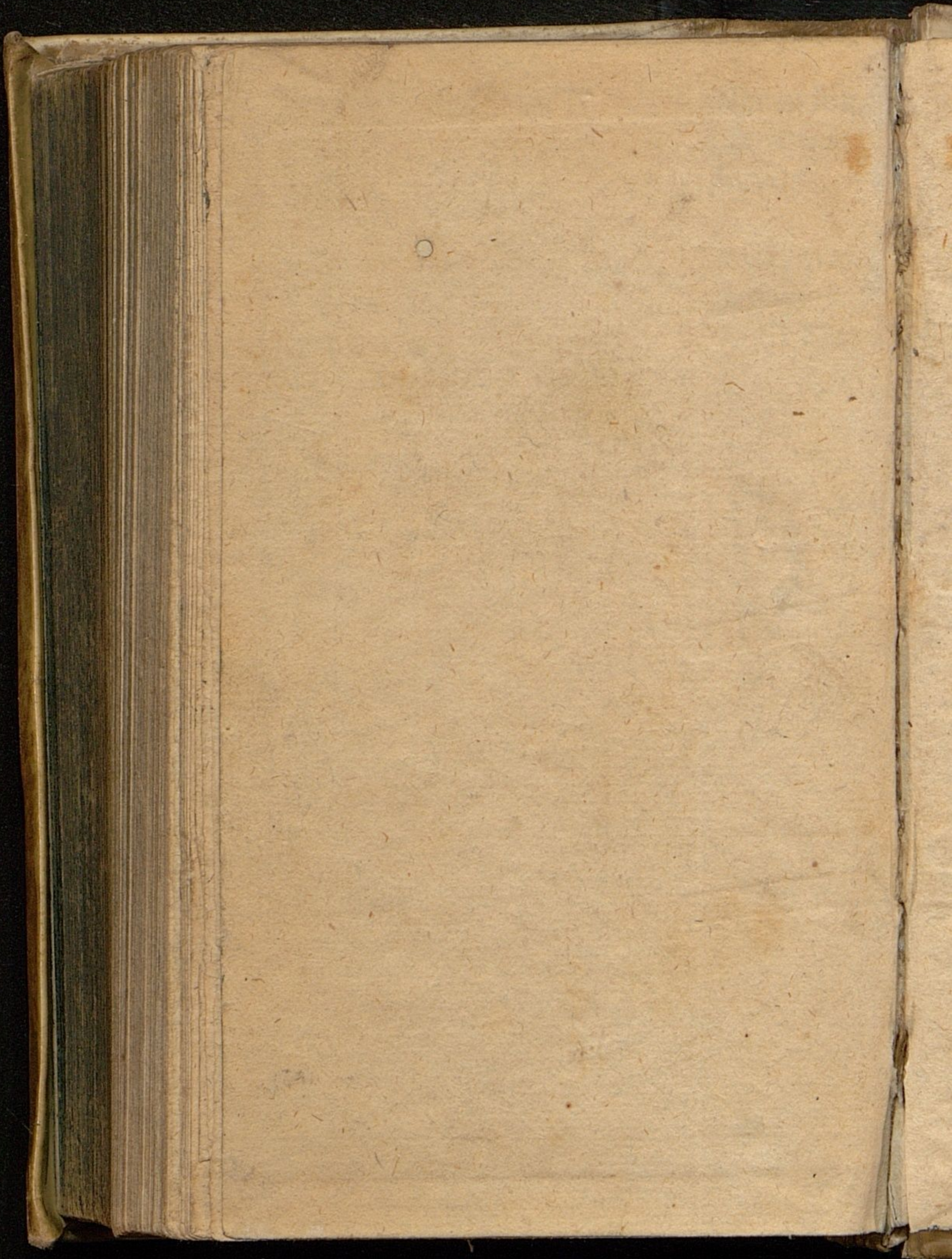
17

18

19

20

1117
44

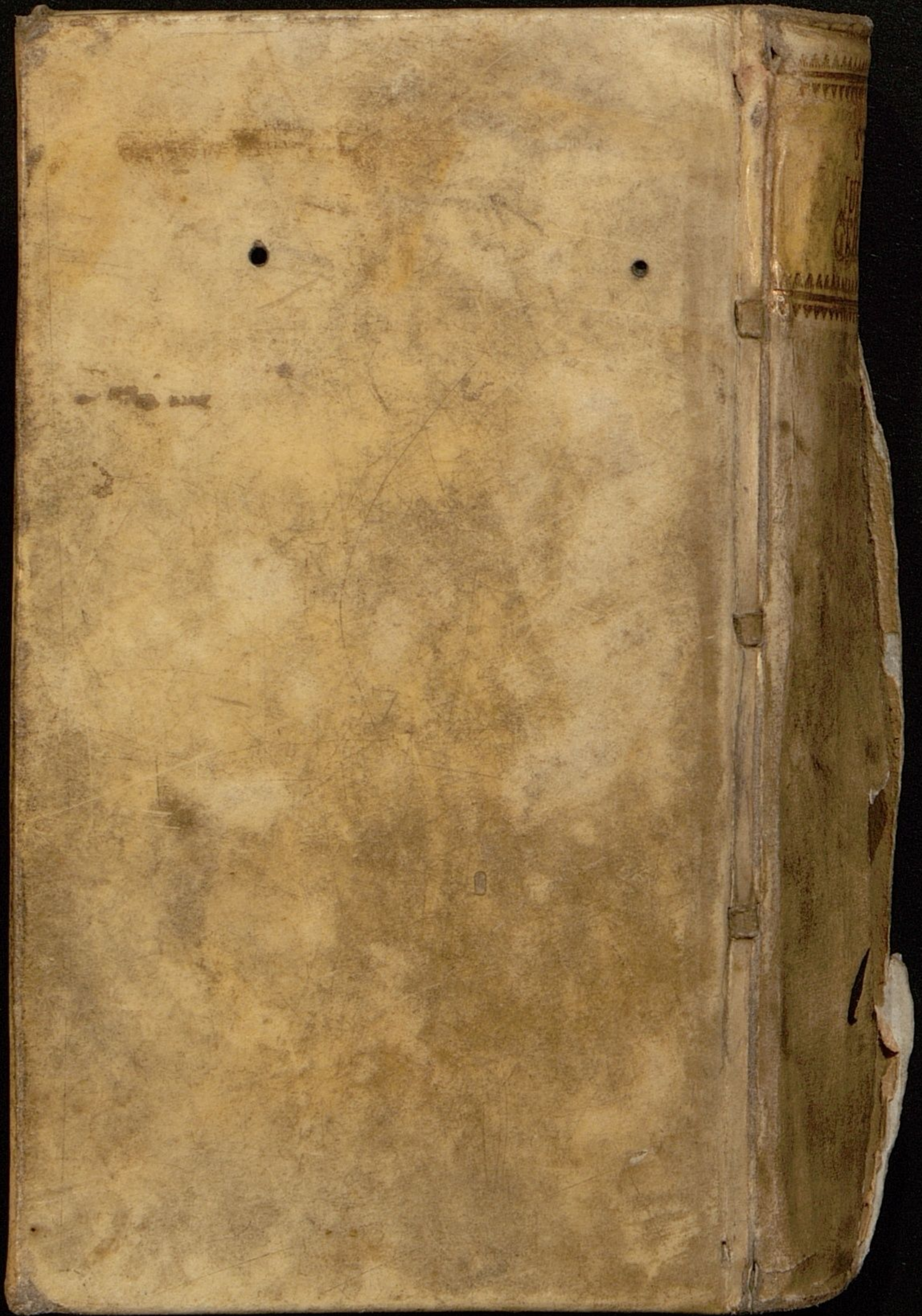
ULB Halle

3

006 653 456

VD 17

B.I.G.

Farbkarte #13

MEMORIALE
DEFINITIONUM
JURIDICARUM,
Maxime necessariarum,
AD
Seriem Institutionum.

Frankofurti ad Oderam,
Typis WEGNERIANIS.

